

20.

Godność braterstwa

I. PROSPEKT WARTOŚCI

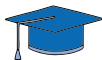
1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój duchowy

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Zdolność do emocjonalnego kontaktu z rodzeństwem i osobami z własnego środowiska

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Identyfikowanie się z naturalną rolą wyznaczoną przez płeć

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Różnica pomiędzy braterstwem a przyjaźnią.
- Braterstwo krwi, braterstwo ideałów i braterstwo w działaniu.
- Umacnianie braterstwa w działalności: społecznej, sportowej, kulturalnej.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Braterstwo rodzi się pod wpływem wyznawania i obrony wspólnych wartości, na podstawie: krwi (pochodzenia), narodu, kultury, rasy, przekonań i historii życia.
- Braterstwo pomaga w dążeniu do wspólnych celów¹.
- Wspólne działanie buduje i rozwija osobowość człowieka.

Zasady

- Szukam ludzi, z którymi łączyłyby mnie wspólne zainteresowania, cele i dążenia.
- Zabiegam o zacieśnianie więzów z bratem, siostrą, rodzeństwem przyrodnim.
- Uczestniczę w spotkaniach, których uczestnicy są mi bliscy pod względem wyznawanych wartości.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- W rodzinie powinno występować braterstwo krwi.
- Rodzina rozpoznaje i realizuje wspólne cele: naturalne, kształceniowo-wychowawcze, ekonomiczne, rekreacyjne, ideowe, religijne (Kościół domowy).
- Braterstwo ukształtowane w domu rodzinnym przenosi się na życie społeczne.

Zasady

- Szukam przykładów w literaturze i historii, które pomagają zrozumieć na czym polega wartość braterstwa.
- Popieram przejawy solidarności klasowej, które dotyczą wspólnej, ważnej dla uczniów sprawy.
- Buduję braterstwo pomiędzy kolegami szkolnymi z nadzieją, że przetrwa ono wiele lat.

¹ „Tylko wtedy praca wyda pełny owoc, gdy osoby pracujące są połączone więzią miłości, gdy miłość obejmuje ich wzajemne stosunki”. S. Wyszyński, *Duch pracy ludzkiej...*, dz. cyt., s. 142.

1.7. ZADANIA DLA PRZEDSZKOLA, WYCHOWAWCY

Normy

- Braterstwo to więź między ludźmi, oparta na przyjaźni, solidarności i wzajemnej pomocy².
- Naród jest kształtowany dzięki braterstwu pomiędzy ludźmi.
- Środowisko szkolne jest miejscem, gdzie zacieśniają się więzi braterstwa.

Zasady

- Szukam przykładów w literaturze i historii, które pomagają zrozumieć na czym polega wartość braterstwa.
- Popieram przejawy solidarności między dziećmi, które dotyczą wspólnej, ważnej dla grupy sprawy.
- Buduję braterstwo pomiędzy kolegami przedszkolnymi z nadzieją, że przetrwa ono wiele lat.

² „Bóg, który wszystko otacza ojcowską opieką, zechciał, by wszyscy ludzie tworzyli jedną rodzinę i odnosili się do siebie nawzajem w duchu braterstwa. Wszyscy bowiem, stworzeni na podobieństwo Boga, który «z jednego człowieka wywiódł cały rodzaj ludzki, aby zamieszkiwał całą powierzchnię ziemi» (Dz 17,26), powołani są do jednego i tego samego celu, to jest do Boga samego”. KDK 24.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Wspólnie obejrzany film animowany o życiu i działalności współczesnych świętych może stanowić podstawę do dyskusji o sensie braterstwa w dzisiejszych czasach. Proponujemy tematy do dyskusji: Czy bezinteresowne poświęcenie ma sens? Czy poczucie braterstwa jest wartością skłaniającą do poświęceń? Jak dzisiaj możemy okazać sobie braterstwo? Jak braterstwo przełamuje współczesny styl samotnego i indywidualnego życia?

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Dzieci czują się związane ze swoim środowiskiem, mają poczucie własnej wartości i wartości swojej grupy³. Braterstwo rodzinne jest przenoszone na braterstwo społeczne. Powstają więzi międzyosobowe. Utrwala się związek z rodziną, także dalszą oraz związek z miejscem zamieszkania, regionem, narodem. Poczucie przynależności narodowej buduje się na wartości braterstwa.

1.10. ZAGROŻENIA

Istnieje ryzyko ograniczenia związków międzyosobowych tylko do kręgu rodziny. Dzieci czują się osamotnione i wyalienowane w przedszkolu. Brakuje im umiejętności nawiązywania braterskich kontaktów i zawiązywania przyjaźni

³ „Trzeba, ażeby rodzaj ludzki dochodził do jedności przez wielość, ażeby uczył się być jednym Kościołem w pluralizmie form myślenia, działania, kultur i cywilizacji”. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg...*, dz. cyt., s. 127.

z innymi. Wykazują niechęć do wspólnych działań, akcji, manifestacji, unikają form życia społecznego, wspólnotowego. Powstaje niezdrowa rywalizacja wśród rodzeństwa. Brakuje umiejętności rozwiązywania konfliktów w rodzinie i na terenie przedszkola.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Więź braterska między rodzeństwem jest wyjątkowa, stanowi bowiem najdłuższą relację spośród wszystkich nawiązywanych w życiu – dłuższą niż związek z rodzicami, mężem, żoną czy dziećmi. Jest to jednocześnie relacja niezwykle intensywna – rodzeństwo spędza ze sobą znaczną ilość czasu i wspólnie uczestniczy w codziennym życiu rodziny. W relacjach między rodzeństwem nieodłącznym elementem jest rywalizacja. Ma ona swoje dobre strony – może być źródłem wiedzy o sobie samym, podstawą budowania własnej tożsamości. Może stymulować rozwój dziecka i stanowić motywację do działania. Dzięki rywalizacji dzieci uczą się rozpoznawać różnice w zachowaniu czy ćwiczyć trudną sztukę kompromisu. Z drugiej strony, nadmierna i podsycana rywalizacja może uniemożliwiać normalne funkcjonowanie rodziny, a w skrajnej formie prowadzić do zerwania więzi z rodzeństwem w przyszłości.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

Książka „8+2 i ciężarówka” otwiera ośmiotomową serię o perypetiach pewnej sympatycznej rodziny, składającej się z mamy, taty, ośmiorga dzieci i babci. Zajmują małe mieszkanie w kamienicy i choć trochę im ciasno i żyją bardzo skromnie, potrafią cieszyć się swoją obecnością i czerpać radość z drobniaków. Wyjątkowy jest obraz rodzeństwa przedstawionego w tej książce. Ich relacje, wzajemna troska i organiczne współdziałanie, pokazane zostały w sposób piękny i naturalny, inspirujący małych czytelników, budujący dorosłych.

Wszyscy musieli pomagać, być niańkami małego Mortena, pilnować, by nie uciekał do wody. Doszli do wniosku, że najlepiej będzie, jeśli będą dyżurować przy Mortenie parami. Mina Cztery i Milly Pięć od godziny

siódmej rano do dziesiątej. Mona Sześć i Mads Osiem od dziesiątej do pierwszej. Potem na godzinę przejmie Mortena tata. O godzinie drugiej jest obiad, a po obiedzie Morten będzie spał, więc do czwartej wszyscy będą mieć wolne. Od godziny czwartej do siódmej opiekę przejmą Marta Dziewięć i Martin Dziesięć.

Maren Dwanaście w ogóle została zwolniona z dyżuru, bo pomagała mamie przygotować jedzenie. Tata mył naczynia po śniadaniu i obiedzie. W ten sposób każdy miał jakieś zajęcie, ale masa czasu zostawała na przyjemności, bieganie i hasanie.

A. Vestly, 8+2 i ciężarówka, Warszawa 2015, s. 10.

Książka „8+2 i ciężarówka” ujmuje bezpretensjonalnością. Emanuje rodzinnym ciepłem i poczuciem humoru. Nokautuje powszechne przeświadczenie, że aby dzieci były szczęśliwe, potrzebują mieć zapewniony byt materialny na wysokim poziomie. Ta lektura pokazuje wartość miłości braterskiej, która uczy odpowiedzialności, współdziałania, dzielenia się, a jednocześnie sprawia, że szara codzienność jest pełna kolorów i niespodzianek.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

Jan Paweł II, *Abyście umieli zdać sprawę z nadziei, która jest w was*. List apostolski Ojca Świętego Jana Pawła II do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży, 31.03.1985, 15, w: tegoż, *Młodzież nadzieją Kościoła*, Warszawa 2005, s. 50.

Pulsuje w was, w waszych młodych sercach pragnienie prawdziwego braterstwa wszystkich ludzi, bez podziałów, przeciwstawień, dyskryminacji. Tak. Pragnienie braterstwa i wielorakiej solidarności przynosicie z sobą wy, młodzi – a nie pragnienie wzajemnej walki człowieka przeciw człowiekowi, w jakiegokolwiek postaci. Czyż to pragnienie braterstwa (...) nie świadczy o tym, że „znacie Ojca” (jak pisze apostoł). Bo tylko tam są bracia, gdzie jest Ojciec. I tylko tam, gdzie jest Ojciec, ludzie są braćmi.

Starajcie się gorliwie o dobro drugiego człowieka, wiernie wypełniajcie przyjęte zobowiązania. Nie wahajcie się rezygnować z radością z niektórych waszych rozrywek, akceptujcie wielkodusznie konieczne ofiary, dawajcie świadectwo waszej wiernej miłości do Jezusa, głosząc Jego Ewangelię zwłaszcza wśród waszych rówieśników.

Benedykt XVI. *Miłujcie się wzajemnie, tak jak Ja was umiłowalem. Orędzie na XXII ŚDM, 27.01.2007, w: Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek, Tryptyk o wierze, wybór i oprac. S. Tasiemski, Kraków 2014, s. 141-142.*

Tradycja chrześcijańska nigdy nie uznała prawa do własności prywatnej za absolutne i nienaruszalne i podkreślała społeczną funkcję wszelkiej formy własności prywatnej. Święty Jan Paweł II zdecydowanie przypominał tę doktrynę, mówiąc, że „Bóg dał ziemię całemu rodzajowi ludzkiemu, aby utrzymywała wszystkich jego członków, nie wykluczając ani nie wyróżniając nikogo”. Są to mocne i doniosłe słowa.

LS 93.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Oto jak dobrze i jak miło, gdy bracia mieszkają razem; jest to jak wyborny olejek na głowie, który spływa na brodę, brodę Aarona, który spływa na brzeg jego szaty jak rosa Hermonu, która opada na górę Syjon: bo tam udziela Pan błogosławieństwa, życia na wieki (Ps 133,1-3).

Bo kto pełni wolę Bożą, ten Mi jest bratem, siostrą i matką (Mk 3,35).

Wtedy przyszedł do Niego Jego Matka i bracia, lecz nie mogli dostać się do Niego z powodu tłumu. Oznajmiono Mu: „Twoja Matka i bracia stoją na dworze i chcą się widzieć z Tobą”. Lecz On im odpowiedział: „Moją matką i moimi braćmi są ci, którzy słuchają słowa Bożego i wypełniają je” (Łk 8,19-21).

Por. Ps 133,1-3; Mt 5,25; Łk 12,58.

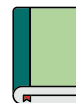

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Istnieje pewne podobieństwo między jednością Osób Boskich a braterstwem, jakie ludzie powinni zaprowadzić między sobą, w prawdzie i miłości. Miłość bliźniego jest nieodłączna od miłości Boga. (...) Wolność nie daje nam prawa do mówienia i czynienia wszystkiego. Opiera się na fałszu przekonanie, że człowiek, „podmiot tej wolności, [jest] jednostką samowystarczalną i mającą na celu zaspokojenie swojego własnego interesu przez korzystanie z dóbr ziemskich”. Poza tym, uwarunkowania ładu ekonomicznego i społecznego, politycznego i kulturowego, konieczne do właściwego korzystania z wolności, zbyt często są nieuznawane i gwałcone. Te sytuacje zaślepienia i niesprawiedliwości obciążają życie moralne i wystawiają zarówno mocnych, jak i słabych na pokusę grzechu przeciw miłości. Człowiek, oddalając się od prawa moralnego, godzi we własną wolność, sam się zniewala, zrywa braterstwo z innymi ludźmi i buntuje się przeciw prawdzie Bożej (KKK 1878; 1740).

Por. KKK 1676; 1939;
2207; 2213.

IV. LITERATURA

4.1. WYBÓR LITERATURY

Bourgeois P., *Franklin wybacz siostrzyczce*, wyd. Debit, Katowice 2004.

Isern S., *Niedźwiedź łowca motyli*, wyd. Tako, Toruń 2013.

Nordqvist S., *Gdzie jest moja siostra?*, wyd. EneDueRabe, Gdańsk 2011.

Stanecka Z., *Basia i nowy braciszek*, wyd. Egmont, Warszawa 2011.

Vestly A., *8+2 i ciężarówka*, wyd. Dwie Siostry, Warszawa 2015.

4.2. LITERATURA PRZEDMIOTU

Benedykt XVI, *Miłujcie się wzajemnie, tak jak Ja was umiłowalem*. Orędzie na XXII ŚDM, 27.01.2007, w: Jan Paweł II, Benedykt XVI, Franciszek, *Tryptyk o wierze*, wybór i oprac. S. Tasiemski, wyd. M, Kraków 2014, s. 139-145.

Faber A., Mazlish E., *Rodzeństwo bez rywalizacji. Jak pomóc własnym dzieciom żyć w zgodzie, by samemu żyć z godnością*, wyd. Media Rodzina, Poznań 2017.

Franciszek, enc. *Laudato si'*. W trosce o wspólny dom, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2015.

Jan Paweł II, *Abyście umieli zdać sprawę z nadziei, która jest w was*. List Apostolski Ojca Świętego Jana Pawła II z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży, 31.03.1985, w: tegoż, *Młódzież nadzieją Kościoła*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2005, s. 5-53.

Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, wyd. KUL, Lublin 2006.

Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

Kopeć W., *Eucharystia sakramentem braterstwa*, wyd. PWT, Wrocław 2002.

Ley K., *Rodzeństwo – miłość, nienawiść, solidarność*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2004.

Malinowski B., *Jednostka, społeczność, kultura*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.

Parker J., Stimpson J., *Rodzeństwo – rywalizacja i miłość. Wszystko, co powinni wiedzieć rodzice braci i siostr*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2003.

- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Romaniuk K., *Adelfos. Idea braterstwa w Biblii*, Wydawnictwo Ojców Franciszkanów, Niepokalanów 1992.
- Rylke H., Klimowicz G., *Szkoła dla ucznia. Jak uczyć życia z ludźmi*, wyd. WSiP, Warszawa 1992.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II*, red. A. Rynio, wyd. Fundacja *Servire Veritati* Instytut Edukacji Narodowej, Lublin 2005.
- Spółeczna aktualizacja tożsamości człowieka. Teologia fundamentalna w interdyscyplinarnym dialogu*, red. J. Cuda, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2004.
- Twardowski J., *Kochaj i pracuj*, w: tegoż, *Kościół Cię nie ogarnie. Rozważania na niedziele i święta*, wybór i oprac. A. Iwanowska, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2012, s. 126-127.
- Twardowski J., *Pięciu braci*, w: tegoż, *Nie tylko wrona chodzi zdziwiona*, wybór i oprac. A. Iwanowska, Wydawnictwo Święty Wojciech, Poznań 2012, s. 148.
- Wyszyński S., *Duch pracy ludzkiej. Myśli o wartości pracy*, wyd. Soli Deo, Warszawa 2020.

4.3. FILMOGRAFIA

- Józef i Jego bracia*, [online:] <https://www.youtube.com/watch?v=dQVSBT-7p2J4> [dostęp: 21.11.2019].